

Česká hematologická společnost ČLS JEP (org. č. 16)

Czech Society of Haematology CzMA

Československá hematologická společnost (dále ČsHS) byla založena dne 30. dubna 1951. Prozatímní výbor pracoval ve složení: předseda – Vladimír Jedlička; místopředsedové – Mikuláš Hrubíško, Josef Kidery a Josef Libánský; členové – František Heřmanský, Josef Procházka, Miloslav Suchan a Boleslav Wiedermann.

Definitivní výbor byl zvolen v roce 1952. Předsedou se stal Miloš Netoušek, místopředsedy Mikuláš Hrubíško, Josef Libánský a Vladimír Jedlička, jednatelem František Heřmanský. Ve funkcích předsedy se v dalších letech vystřídali: J. Libánský (1960–1973), B. Wiedermann (1974–1981), P. Pudlák (1982–1986), K. Smetana (1986–1990), V. Kulich (1991–1992), L. Chrobák (1992–1994), K. Indrák (1994–dosud). Vědeckými sekretáři (jednatelem) po F. Heřmanském byli: E. Skala, P. Klener, J. Vaňásek, P. Cieslar, J. Starý (dosud).

Činnost společnosti se rozvíjela i v sekcích a komisích. Jako první byla zřízena v roce 1959 transfuzní komise (později sekce).

Po mimořádném sjezdu delegátů 19. 12. 1968, kdy se Československá lékařská společnost J. E. Purkyně stala zastřešující organizací dvou samostatných lékařských společností – České a Slovenské lékařské společnosti – se v roce 1969 stala i ČsHS celostátním sdružením dvou samostatných hematologických společností – ČHS a SHTS. V polovině čtyřletého funkčního období funkce předsedy a vědeckého sekretáře přecházely vždy z české na slovenskou společnost.

Se zánikem federativní republiky přestala v roce 1993 existovat zastřešující ČsHS a vznikly dvě samostatné a zcela nezávislé odborné společnosti – Česká hematologická společnost (ČHS) a Slovenská hematologická a transfuziologická společnost (SHTS).

Na poslední společné schůzi výborů obou národních společností – České (ČHS) a Slovenské (SHTS) – v listopadu 1993 ve Staré Turé se zástupci obou společností dohodli, že budou co nejtěsněji spolupracovat i v budoucnosti, že se budou informovat o svých odborných akcích a pokračovat v konání společných celostátních kongresů.

Po roce 1989 se projevila ze strany pracovníků transfuzní služby snaha, aby se do názvu České hematologické společnosti promítl i obor transfuzního lékařství. Od 30. 5. 1990 byl proto název společnosti změněn na Společnost pro hematologii a krevní transfuzi. Rozdílné úkoly, před jejichž řešením stály v té době transfuzní lékařství a hematologie, a nedostatek časového prostoru pro řešení problematiky obou oborů na společných schůzích výboru vedly k tomu, že 1. 1. 1994 došlo k rozdělení této odborné společnosti na nástupnickou Českou hematologickou společnost (ČHS) a na nově vzniklou Společnost transfuzního lékařství (STL).

Činnost společnosti byla od počátku jejího vzniku zaměřena na činnost odbornou, vědeckou a na postgraduální vzdělávání. Úkoly se ale postupně, hlavně v posledním desetiletí, rozrůstaly na další a další pole působnosti – pro MZ ČR, Lékařskou komoru a zdravotní pojišťovny.

Současné úkoly ČHS jsou uvedeny v koncepci Hematologie vypracované výborem pod vedením jejího předsedy K. Indráka. Základní tezí koncepce je, že hematologie je klinicko-laboratorní obor. Předmětem a cílem hematologie je diagnostika, terapie, prevence, depistáž, dispenzarizace a výzkum zabývající se krví a krevetvornými orgány včetně lymfatického systému a dále činnost konzultační, sdělovací, akreditační, licenční, posudková a zdravotně osvětová. Zdůrazněno je i napojení na mezinárodní aktivity ve výzkumu a v rozvoji oboru.

Významné aktivity

Národní akce a akce ve spolupráci se Slovenskou hematologickou a transfuziologickou společností:

- Celostátní sjezdy – celkem jich bylo uspořádáno 13 a konaly se zpravidla po 4 letech, včetně společných sjezdů ČHS a SHTS. Z toho byly 4 na Slovensku. První celostátní sjezd s bohatou zahraniční účastí se konal v roce 1957 v Karlových Varech, II. v Luhačovicích (1959), III. v Novém Smokovi (1962), IV. v Olomouci (1968), V. na Štrbském plese (1971), VI. v Brně (1975), VII. v Ústí nad Labem (1979), VIII. v Žilině (1983), IX. v Hradci Králové (1987), X. v Brně (1992), XI. na Slovensku ve Staré Lesné (1996), XII. v Olomouci (1999), XIII. v Praze – konaný v době velké povodně (2002), a přesto byl úspěšný.
- Slovensko-české a Česko-slovenské konference o hemostáze a trombóze – pořádají se každoročně od roku 1994, střídavě v Martině (P. Kubisz) a v Hradci Králové (J. Malý).
- Česko-slovenské a Slovensko-české dny laboratorní hematologie – vyšly z tradice Dne laboratorní medicíny, který několik let organizoval prim. J. Horák v Praze. Od roku 1995 byly organizovány v Hradci Králové (1995, 1996, 1998 – RNDr. M. Pecka) a od roku 1999 jsou střídavě na Slovensku (T. Lipšic) a v Hradci Králové (M. Pecka).
- Konference dětských hematologů ČR a SR – od roku 1992 jsou střídavě v ČR a v SR. V roce 2003 se uskutečnila 13. konference.
- Olomoucké hematologické dny – konají se v období mezi celostátními sjezdy (K. Indrák), z původního pracovního odpoledne v roce 1987 se rozšířily až na několikadenní konference s mezinárodní účastí s participací slovenských hematologů.
- V rámci konference MEFA v Brně – den věnovaný akutním leukémiím (M. Penka) a den věnovaným hemostáze a trombóze (J. Malý).
- Pracovní dny SZP – pravidelně každoročně v Sedmihorkách (Z. Drobníková), pořádají Sekce SZP ČHS a STL.

Od roku 1988 se v Praze pravidelně konal Heřmanského den (organizovala I. interní klinika VFN), který byl od roku 1998 pracovním dnem věnovaným památce F. Heřmanského a J. Neuwirta (organizovala I. interní klinika VFN a ÚHK) a od roku 2003 se název změnil na Pražský hematologický den, na jehož organizaci se spoluúčastní i Pediatrická klinika FNM 2. LF a Hematologické oddělení 3. LF UK.

Omezené možnosti mezinárodní spolupráce v 50. a 60. letech umožnily alespoň navázání bilaterálních a trilaterálních odborných styků s hematologickými společnostmi sousedních socialistických států, které byly ve stejné situaci. Tak se z podnětu ČsHS uskutečnily v roce 1966 první Československo-polské hematologické dny v Novém Smokovci, druhé v roce 1972 byly v Katovicích. Zájem o navázání přímé spolupráce projevila i hematologická společnost NDR. Výsledkem byla společná konference obou hematologických společností v roce 1974 v Karl-Marx-Stadtu. Aby mohla ČsHS dostát závazkům jak vůči Polsku, tak vůči bývalé NDR, uspořádala v roce 1976 první trilaterální sympozium na Kružberku u Opavy. Následovala trilaterální sympozia v Polanici u Wroclavi (1978), v Kostelci u Zlína (1982), v Zakopaném (1984), v Oybinu (NDR, 1986) a poslední v Trinci (1989). Další plánované sympozium ve Varšavě se již neuskutečnilo, protože uvolnění politické situace v bývalých socialistických státech umožnilo rozvíjet neomezené mezinárodní styky.

Podobně jako ČHS rozvíjela odborné styky s Polskem a NDR, SHTS navázala díky prof. Hrubíškovi odborné styky s Maďarskem. První Československo-maďarské sympozium se konalo v Bratislavě v roce 1978, druhé v Sombathely (1981), třetí v Košicích (1983), čtvrté v Debrecině (1987), páté v Bánské Bystrici (1990).

Mimo spolupráce s hematologickými společnostmi socialistických států došlo i k navázání styků s Francouzskou hematologickou společností. V roce 1967 se uskutečnily první Francouzsko-československé hematologické dny v Paříži, kam bylo pozváno 17 našich pracovníků. Československo-francouzské hematologické dny se konaly v roce 1969 v Praze. Přednášelo na nich 8 nejvýznamnějších francouzských hematologů. Úzké vztahy některých našich hematologů s ředitelem Centra krevní transfuze a hematologické kliniky prof. Waitzem ve Štrasburku vedly k uskutečnění přednáškového večera štrasburských hematologů v Praze 1970.

Velmi živé, pravidelné a dlouhodobé byly styky s Mezinárodní společností pro chemoterapii a imunoterapii (IGCI) ve Vídni. Tím, že tato společnost kryla výlohy spojené s účastí na každoročních konferencích ve Vídni a později v Linci, umožnila našim pracovníkům začlenit se (neoficiálně, neboť oficiálně to nebylo povoleno) do jejich výzkumných programů. Oba prezidenti této společnosti A. Stacher a D. Lutz se stali čestnými členy naší společnosti.

Výbory společností se snažily i za ztížených politických podmínek před rokem 1990 o navázání a rozvíjení mezinárodních styků.

- The Role of Platelets in Haemostasis and Thrombosis (1971), mezinárodní sympozium, generální sekretář P. Pudlák, 90 zahraničních účastníků.
- II. sjezd Mezinárodní hematologické společnosti (ISH) evropské a africké sekce, (Praha 1973), generální sekretář: L. Donner, prezident: J. Libánský. Československo zvolili představitelé evropských hematologických společností za místo konání sjezdu na žádost zástupců ČsHS (L. Donner, L. Chrobák) u příležitosti XIII. kongresu ISH v Mnichově v roce 1970. Sjezd byl velmi úspěšný. Přítomno bylo 1147 účastníků z 35 států ze všech kontinentů a sjezd vysoce předčil I. sjezd této společnosti v roce 1970 v Miláně (550 účastníků).
- Současné přístupy k lymfoproliferativním chorobám (Praha 1985), sympozium pod záštitou ISH a UICC, generální sekretář: P. Klener. Sympozium pokládala ČLS JEP za nejúspěšnější akci roku.

Od roku 1990 se kontakty začaly rozvíjet i s pomocí emigrantů. Ke zvláště úspěšným akcím konaným po roce 1990 patřily:

- Evropská regionální konference Mezinárodní společnosti pro krevní transfuzi (SIBT), 1991; organizaci zcela zajistila transfuzní sekce, generální sekretář: V. Veselý.
- Supportive Care in Haematological Oncology (Praha 1994 a 1998), mezinárodní konference, generální sekretář P. Klener a J. Klášterský, ČHS se zúčastnila jako spolupřadatel.
- Konference Podunajské ligy proti trombóze a hemostáze, generální sekretářka: Z. Vorlová. K zakládajícím členům této společnosti v r. 1979 v Linci patřili L. Donner, M. Hrubíško, L. Chrobák a J. Procházka.
- The Chronic Leukaemias (1996), mezinárodní konference, generální sekretář P. Klener.
- Mezinárodní konference o myelodysplastických syndromech, generální sekretářka R. Neuwirtová.

Časopis

INFOHEM – informační bulletin ČHS (redaktor M. Pecka), který informoval členy výboru společnosti o obsahu a rozhodnutích schůzí výboru a o všech závažných domácích a mezinárodních akcích se vztahem k hematologii.

Hematológia a transfuziológia – čtvrtletník vydávaný na Slovensku byl pod záštitou SHTS SLS a ČHS ČLS JEP (vedoucí redaktorka D. Holomáňová). Roku 2002, po vzájemné dohodě obou výborů, odstoupila ČHS od spolupráce na vydávání tohoto časopisu.

Transfuze a hematologie dnes – tiskový orgán ČSTL a ČHS ČLS JEP.

Zahraniční spolupráce

- Kolektivní a individuální členství: European Hematology Association (EHA), International Society of Hematology (ISH), International Society on Hemostasis and Thrombosis (ISTH), European Group for Bone Marrow Transplantation (EBMT), American Society of Hematology apod.

Ocenění

- Státní cena – F. Heřmanský, P. Pudlák za jimi objevený syndrom Heřmanského a Pudláka
- Medaile za zásluhy o stát v oblasti vědy – P. Klener
- Strattonova cena ISH – F. Heřmanský
- Zlatá medaile Slovenské lékařské společnosti – L. Chrobák, K. Smetana
- Čestný člen Polské hematologické společnosti – F. Heřmanský, L. Chrobák, J. Krč, B. Wiedermann
- Čestný člen Maďarské hematologické společnosti – L. Chrobák
- Čestný člen Slovenské hematologické a transfuziologické společnosti – L. Chrobák, K. Indrák, P. Klener, J. Malý, J. Vaňásek
- Čestný člen Gruzínské hematologické společnosti – K. Smetana
- Medaile ČLS JEP – V. Brabec, E. Erbenová, J. Fiala, D. Hnízdová, L. Chrobák, M. Karlíčková, P. Klener, I. Krč, V. Křišlo, M. Kselíková, V. Kulich, S. Lexová, M. Lukášová, F. Matěja, J. Neuwirt, R. Neuwirtová, J. Procházka, E. Skala, V. Ščudla, I. Šmrhová, M. Švanda, J. Vaňásek, V. Veselý, D. Vojtová
- Čestné členství ČLS JEP – V. Čepelák, O. Hrodek, K. Hynek, L. Chrobák, V. Jedlička, P. Klener, M. Netoušek
- Čestné členství ČHS – M. Bláha, V. Brabec, R. Brdička, F. Heřmanský, L. Chrobák, P. Cieslar, J. Časta, V. Čepelák, E. Dobrý, L. Donner, J. Fiala, E. Fischerová, B. Friedmann, J. Hladovec, J. Horák, O. Hrodek, A. Hromec, H. Hrstková, M. Hrubiško, K. Hrubíšková, K. Indrák, J. Janele, P. Klener, F. Kornalík, I. Krč, V. Kulich, J. Kvasnička, J. Libánský, M. Lukášová, V. Malásková, J. Malý, F. Matěja, J. Nedvěd, R. Neuwirtová, M. Penka, J. Polák, R. Procházka, M. Sedláčková, E. Skala, K. Smetana, V. Souček, J. Starý, S. Valníček, Z. Vorlová, B. Wiedermann, D. Holomaňová, M. Mistrík, K. Mociková, A. Sakalová a H. Šteruská
Čestné členství ČsHS a ČHS bylo uděleno dalším 31 významným zahraničním pracovníkům.
- Cena Josefa Hlávky a Českého literárního fondu společně s Nadáním Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových – J. Vaňásek, J. Starý, P. Kavan a J. Vaňásek jr. za monografii Transplantace kostní dřeně (1997), P. Klener za monografii Klinická onkologie (2003).
Mnohé další hematologické monografie a učebnice byly odměněny cenami předsednictva ČLS JEP, ČHS, Hynkovou cenou nadace Janssen-Cilag a dalšími.

Vnitřní členění

- Laboratorní sekce (RNDr. Miroslav Pecka, CSc.)
- Transplantační sekce (prim. MUDr. Petr Cetkovský)
- Leukemická sekce (prof. MUDr. K. Indrák, DrSc.)
- Sekce pro hemostázu a trombózu (prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc.)
- Hemofilická komise (prim. MUDr. M. Matýšková, CSc.)
- Sekce SZP (Z. Drobníková, kontakt: S. Kieslichová)
- Pediatriká sekce (Pracovní skupina pro dětskou hematologii České republiky, prof. MUDr. Jan Starý, DrSc.)

- Myelomová sekce (Česká myelomová skupina, prof. MUDr. V. Ščudla, DrSc.)
- Lymfomová sekce (Kooperativní lymfomová skupina, MUDr. M. Trněný, CSc.)

Předseda: Prof. MUDr. Karel Indrák, DrSc.

Hemato-onkologická klinika FNO, I. P. Pavlova 6, 775 20 Olomouc

e-mail: indrak@fnol.cz

Místopředseda: Prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc.

II. interní klinika – OKH FN, Sokolská 581, 500 05 Hradec Králové

e-mail: maly@fnhk.cz

Vědecký sekretář: Prof. MUDr. Jan Stary, DrSc.

II. dětská klinika FN Motol, V Úvalu 84, 150 06 Praha 5

e-mail: jan.stary@lfmotol.cuni.cz

Od roku 2003 má ČHS své stránky na internetu: www.hematology.cz.

Podklady zpracoval prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.